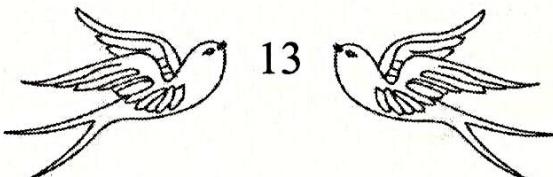

A pákász

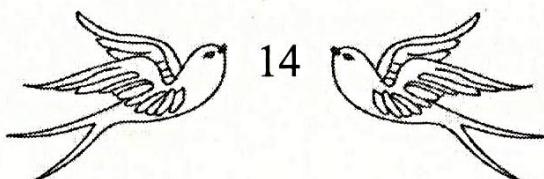
Mindmáig összeszorul a szívem és könny szökik a szemembe, ha arra gondolok, hogy miként hallottam először életemben a pákászokról. Csak meg ne történt volna – mondogatom mindannyiszor – de ami megtörtént, azon bizony nem tudunk változtatni. Így volt ezzel szegény Zeke Mihály is, aki a mocsárba költözik a faluból. A mocsári életet önszántából épeszű ember nem választja, hiszen a hortobágyi pákászok gyötrő, és sokszor magányos élete olyan, mintha vízi remeték volnának.

Zeke Mihály kétholdas parasztember volt, s feleségével meg két fiával a falu felső utcájában lakott. Nem voltak gazdag emberek, de tisztességen éltek, s ami kellett, megvolt nekik. mindenki ismerte Mihályt a faluban és szerették is, tisztességes, jó embernek tartották. Rosszakarója sem nagyon akadt, kivéve Szabó Palit, aki egy kanál vízben is megfojtotta volna. Régi ügy volt az övék, még egy évekkel ezelőtti farsangi mulatságra nyúlt vissza, mikor Mihály felesége két kérője közül Mihályt választotta. Akkor aztán Szabó Pali bosszút esküdött Mihálynak, akivel egészen addig barátok voltak. Azóta sok év telt el, s Mihály megnősült, két fia

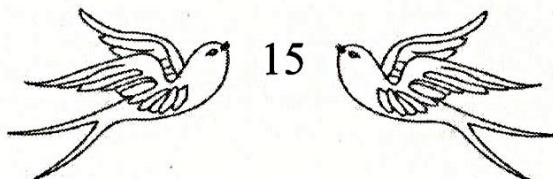

született. Az egyik abban az évben töltötte a ötöt, a másik két évvel fiatalabb volt. Nagyon szerette őket. A fiúk voltak az Ő csillagai, szeme fénnyei. Vitte őket magával, amikor csak tehette, s mindenfélét megtanított nekik. Két aranyszőke, eleven, mosolygó szemű fiú volt, pont olyanok, mint annak előtte az apjuk.

Történt egy nyári reggelen, hogy Mihály a két fiával a kukoricaföldre indult reggel. A tábla messze volt, a szomszédos falu határában, így korán reggel indultak a legelőkön át, a mocsaras mellett. Mihály sosem engedte erre a fiúkat, mert a mocsár ingoványos talaját nehéz kiismerni és veszélyes erre a járás. A környéken már jó ideje nem éltek pákászok, akik segítettek volna a mocsár környékén tájékozódni, ezért a falubeliek nem is jártak erre szívesen. Zeke viszont egész jól ismerte a környéket, és mivel sietniük kellett, nem került az erdősáv felé. Mikor aztán a fiúkkal már a nyárfást is elhagyta, s a lápos széléhez értek, hallotta, hogy félrever a falu harangja. Mihály összerezzen, s nyomban hátranézett a távoli falura. Amint megfordult látta, hogy hatalmas füst gomolyog fölfelé a felső utcából. Atyám, Teremtőm! Hiszen az Ő háza ég! Azon nyomban megparancsolta a fiainak, hogy maradjanak ott, ne menjenek a mocsárba, s ne mozduljanak, míg ő vissza nem jön értük, majd futásnak eredt, ahogy csak bírta a lába. Remélte, hogy a feleségét még életben találja. Leérve

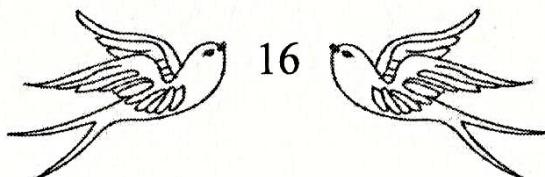
a faluba lélekszakadva futott a házhöz. Látta, hogy már rohannak a vizes vödrökkel és oltják az égő házat. Mihály egyből a házba rohant volna, hogy megkeresse a feleségét, de lefogták, hogy ne menjen be a lángok közé, mert kihozták már az asszonyt, s a nagy fa alá mutattak. Ott feküdt a felesége, mozdulatlanul, letakarva. Odarohant, felemelte, magához szorította az élettelen testet, s keserves sírásba kezdett. Itt hagyta a felesége őket örökre. Zekéné elment, s aki ismerte tudta, hogy úgy szerette a férjét és két kisfiát, mint semmi mást ezen a világon. Ebben a pillanatban bevillant az agyába, hogy a fiúkat a mocsárnál hagyta. Csak a fiúknak nehogy baja essen! Már futott is vissza a mocsárhoz lóhalálában. Mikor a mocsár széléhez ért, lihegve kiáltott a fiúknak, de azok nem voltak sehol. Úgy érezte, hogy megőrül, s ösztönösen rohant az ingovány felé. Hiába kiabált, hiába kereste a fiúkat, azok nem voltak sehol. Egész éjjel őket keresték a mocsárban lámpásokkal, kutyákkal, de nem találtak semmit. Mihály azután soha többé nem tért vissza a faluba, hanem kint élt a mocsárban. Feleségét eltemették, s úgy tartották, hogy a két fiú a mocsárba veszett. Mihály viszont egész életében azt remélte, hogy a fiúk visszatérnek, s nem mozdul onnan sohasem, hogyha előkerülnek, akkor ott találják őt. A faluban azt beszéltek, hogy megőrült. Ha elméje megháborodott volna, az sem lett volna csoda, de Mihály nem kapta meg ezt az ajándékot, mellyel

könnyebb, elviselhetőbb lett volna számára az élet. Egyszerűen csak képtelen volt egyedül visszatérni oda, ahol igazán boldog volt, s ahol a felesége meghalt, a fiai eltűntek és minden porrá lett, amit felépített.

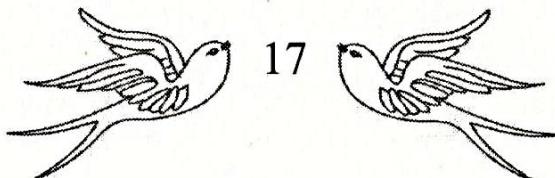
Így aztán Mihály már több, mint húsz éve a mocsárban lakott és pákászként élt kis kunyhójában. Önszántából választotta a víziremeteséget, hiszen előrei gyakran bezártak a faluba, néha még a városba is, hogy ott leginkább lisztre cseréljék gyűjtögetett holmijukat. Mihály viszont sohasem hagyta el a mocsarat. Várta azt a napot, amikor visszatérnek a fiúk. Húsz év hosszú idő, ezalatt megoregedett, vidám természete, s daliás termete összeaszott apó képébe költözött. Húsz év óta emberrel sem találkozott, s ez idő alatt jól kiismerte a mocsári élet kemény törvényeit. Ember nem látta azóta, azt sem tudták biztosan, hogy él-e, hal-e.

Egy napon egy asszony kereste fel Mihályt a mocsárban, azzal a reménnyel, hogy Zeke Mihály története valóságos, nem csak szóbeszéd, és remélte, hogy valóban megtalálja az öreget. Az asszony nem ismerte a pákászt, csak hallott róla, s utolsó reményeként kereste fel. Mihály sem ismerte az asszonyt. Nem érdekelte őt az ígért fizetség, sem a hála. Egy dolog érdekelte, mégpedig az, hogy miként nézzen szembe ismét húsz év elteltével a faluval. Azzal a hellyel, ahol azon a napon járt utoljára, mikor

elveszítette a családját. Végül úgy döntött, hogy elmegy. Szedett össze piócát, meg csibort, s párféle növényt és azon nyomban indultak is. A beteg állapota súlyos volt, s nem tudhatták, hogy mire odaérnek segíthet-e még az öreg pákász a betegen.

Mikor beértek a faluba az asszony egy cicomázott házhoz vezette, melyen látszott, hogy gazdag emberek lakják. Mihály belépett az ajtón s egyből a szobába indult, a beteghez. Az ágyban egy idősebb, sápadt, verejtékes arcú, holtfehér, eszméletlen ember feküdt. Mihály mikor meglátta a földbe gyökerezett a lába. Megismerte. Szabó Pali volt az, aki egykor a barátja volt, aztán bosszút esküdött, és akit több évtizede nem látott. Mély lélegzetet vett, s fekvő emberhez lépett. Széttépte verejtékes ingét és piócákat rakott rá. Az asszony némán állt az ajtóban s halkan sírdogált. Tudta, hogy ha a pákász sem tud segíteni az urán, akkor bizony csak órái vannak hátra. Mihály is tudta, hogy az elkövetkezendő éjszaka eldől Pali sorsa, így éjszakára ott maradt az asszony marasztalására. Hosszú, csöndes és a bizonytalanságtól fátyolos éjszaka következett. Az éjszaka néma csendjét és a kisszoba bizonytalanságát csak a szekrényen álló gyertyák lángjába repülő legyek sercegése törte meg. A pákász a sarokból figyelte, miként válik egy szempillantás alatt semmivé egy teremtmény, s jól tudta, hogy az embernél sincs másképp. Ez volt több, mint húsz év óta az első éjszaka, amit ismét a faluban

töltött. Eszébe jutott, az utolsó estéje családja körében, mikor a fiúk oly lelkesen készültek a másnapi címerezésre. Gondoltaiba elmerülve olykor nagyon sóhajtott, s a valóságba csak egy újabb sercénés rántotta vissza, ami egy újabb élet kimulását jelentett. Ott virrasztottak az ágy mellett Mihály és az asszony is. Némán, szótlanul. Nem beszéltek, nem kérdeztek egymástól semmit. Mihály nem mesélt a múltról, arról, hogy ismeri Palit, s az asszony sem kérdezett tőle semmit. Csendben ültek s várták, a reggelt.

Hajnaltájban, egy fiú érkezett. Akkor ért haza s a hosszú út után egyből a beteghez sietett. Belépett nem szolt, az asszonyhoz ment és sírva a vállára borult:
Ugye meg fog gyógyulni? Ugye nem hagy itt minket?
Az asszony meggyötört arccal nézett a fiúra. Magához ölelte és halkan annyit mondott a fiúnak:

– Nem veheti el tölünk az Isten, hiszen olyan jó ember.

Erre a fiú könnyeivel küszködve a beteghez lépett, megfogta halovány, erőtlen kezét s azt mondta:

– Ne hagyj itt minket, hisz még meg sem háláltam, hogy húsz éve, apánk, s anyánk halála után apánk lettél. Ekkor aztán a sarokban álló nagy szakállú, aszott apó felé fordult a fiú, s azt kérdezte:

– Ugye nem hagyja, hogy édesapám után őt is elveszítsem?

